

Japonii zwyciężyły przybyłą na Pacyfik z odsieczą rosyjską Flotę Bałtycką. Konsekwencją odniesionego sukcesu militarnego było utwierdzenie mocarstwowej pozycji Japonii na Dalekim Wschodzie. W 1907 r. Japończycy podporządkowali sobie Koreę, a w 1910 r. ostatecznie włączyli jej terytorium w skład swego państwa.

WYKONAJ POLECENIA

1. Wskaż główne etapy w dziejach kontaktów Japonii z państwami europejskimi, Stanami Zjednoczonymi i Rosją od XVI stulecia do początków XX w.
2. Wyjaśnij przyczyny wydalenia przedstawicieli państw zachodnich z Japonii w XVII w.
3. Wyjaśnij, na czym polegał proces otwierania się Japonii pod naciskiem państw zachodnich w XIX w.
4. Omów reformy epoki Meiji w Japonii.

WYRAŻ OPINIĘ

Oceń, czy kontakty Japończyków z Europejczykami były korzystne dla Kraju Kwitnącej Wiśni. Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do przykładów (także zaczerpniętych ze znanych ci dzieł literackich czy filmowych).

PRZEANALIZUJ TEKSTY

1. Fragment współczesnej monografii historycznej *Morskie imperium Holandii 1600–1800* autorstwa C.R. Boxera.

Postawa Japończyków wobec Holendrów była mniej jednoznaczna. Z jednej strony, jak wiemy z raportów faktorii w Hirado i Deshima, przedstawiciele obu narodowości mieli wspólne upodobanie w mocnych trunkach i pozwalali sobie na wesołe hulanki, co wstrząsliwsi od nich Portugalczycy i Hiszpanie uważali w „chrześcijańskim stuleciu” Japonii (1543–1640) za obrzydliwe. W ciągu dwóch wieków izolacji narzuconej przez wojskową dyktaturę dynastii Tokugawa [...] Holendrzy w Deshima spełniali także funkcję „handlarzy oświecenia”. Holenderska faktoria była jedynym kanałem, za pośrednictwem którego władze japońskie otrzymywały (jeśli sobie tego życzyły) informacje o wydarzeniach w Europie oraz książki holenderskie, zrozumiałe dla niewielkiej liczby tłumaczy [japońskich] w Nagasaki. W ciągu osiemnastego wieku garść uczonych, wyższych urzędników, a nawet daimio (*daimyo* – książąt) zaczęła się z powodzeniem interesować nauką języka holenderskiego. Paru ekscentryków [...] uznawało nawet wyższość cywilizacji europejskiej pod niektórymi względami nad cywilizacją Chin i Japonii; osiągnęto zadziwiające postępy w studiach nad zachodnią medycyną, astronomią i matematyką [...].

C.R. Boxer, *Morskie imperium Holandii 1600–1800*, przeł. M. Boduszńska-Borowikowa, Gdańsk 1980, s. 242–243.

- Na podstawie przytoczonego tekstu i treści rozdziału wyjaśnij, co oznacza określenie „handlarze oświecenia”.
- Oceń, czy w okresie izolacji Japonii europejska wiedza trafiała do znacznej liczby Japończyków, czy też była domeną nielicznych elit, oraz jaką rolę odegrała w dziejach Japonii.

2. Fragment współczesnej syntezy dziejów Japonii autorstwa Jolanty Tubielewicz.

Nie wolno [...] zapominać, że hasłem dnia w całej Japonii [...] była modernizacja. Modernizacja i westernizacja. [...] Najgorętszym pragnieniem wszystkich myślących obywateli było stworzenie silnego nowoczesnego kraju, który nie musiałby się wstydić wobec reszty świata. Motorem tego dążenia nie była sama ambicja, chociaż ambicja zawsze stanowiła [...] silny bodziec. Również racja stanu żądała unowocześnienia Japonii. Poznać Zachód i jego metody, żeby tym skuteczniej się przed nim bronić. W późniejszym okresie słowo „bronić” przestało mieć znaczenie i na jego miejscu pojawiło się słowo „pokonać”. Ale w pierwszych latach po przewrocie stawką była sama egzystencja Japonii jako samodzielnego państwa. Rozdarta feudalnymi antagonizmami, wątpia ekonomicznie Japonia nie mogła się oprzeć kolonialnej drapieżności Zachodu. Dlatego trzeba było obalić przynajmniej zewnętrzne formy feudalizmu, stworzyć centralny rząd, a następnie zająć się wzmocnieniem ekonomicznym i militarnym. W tym celu niezbędna była w pierwszym okresie pomoc ekspertów zagranicznych oraz intensywne szkolenie w kraju i za granicą rodzimych specjalistów, aby jak najprędzej mogli swoją wiedzą służyć krajowi. Nie wolno było przy tym popaść w zależność finansową od obcych mocarstw.

J. Tubielewicz, *Historia Japonii*, Wrocław 1984, s. 353.

- Scharakteryzuj sposoby modernizowania kraju przez Japończyków w drugiej połowie XIX w.
- Oceń, jak zmieniały się cele westernizacji Japonii na przestrzeni lat. W jaki sposób oddziaływały na politykę zagraniczną prowadzoną przez Japonię?